

ARTUR RIBAS I AMER (Arturo Mercadal)

Un gran home gran, enamorat de la terra i del futbol

Nascut a Verges l'agost de 1925, l'Arturo Mercadal és fill de Josep Ribas i Montaner i de Pepita Amer i Ros. Ha viscut i ha treballat sempre al poble. Es va casar amb Maria Dalmau, d'Ullà, amb qui va tenir dos fills, en Josep i en Sebastià. Tota la vida s'ha dedicat a la terra, especialment al sector forestal i tota la vida, també, ha estat un enamorat del futbol i fervent seguidor del CF Verges. Aquest home tranquil i xerraire té una innata curiositat per conèixer el món que l'envolta. Amb tota naturalitat introdueix constantment en la conversa referències a dades estadístiques, econòmiques i històriques de qualsevol país del món. Sempre li ha agradat molt llegir, i això es coneix.

Amb el seu caminar pausat, per la vora de la carretera, l'Arturo enfila el camí cap al cafè. Va a llegir els diaris, a xerrar amb la gent, a jugar a la botifarra, a passar l'estona. Amb els seus companys comentarà apassionadament el darrer partit de futbol, parlarà de la sempre inquietant actualitat política i econòmica del país, es posarà al dia sobre els afers que interessin a aquesta espècie en vies d'extinció que és avui la pagesia i repassarà, sorneguer com és, les quatre xafarderies que corren pel poble. És un home de conversa ràpida i de vegades un xic desordenada i tot, però sempre amb un judici ponderat i un punt d'ironia molt particular.

Arturo, comencem pel vostre motiu: per què us diuen «Mercadal»?

Això ve de la casa del carrer del Ribossà, can Mercadal. Segons tinc entès, fa molt de temps (tant que la gent ja ni ho recorda) la casa aquella d'en Biel Teixidor no existia, i allà es veu que hi feien un mercat, que en deien el «mercat de dalt». A can Mercadal hi havia hagut l'escola de Verges, fins van anar-hi a classe en Cambó i els Sagués, aquells que eren capellans. Tot el carrer aquell pertanyia a can Puig de Vilaür, que feien molts censos a la terra; així ells no perdien la terra i els

pagesos podien treballar-la sense por que els la prenguessin. En aquell temps, per una vessana de terra feien canviar el color –polític, s'entén– de la gent.

I d'on proveniu els Ribas?

Pel que jo sé, que és el que m'ha explicat en Josep Ribas (de can Petxina), que té l'arbre genealògic, vàrem venir de l'Abolleria, de Bellcaire. Això era molt abans del meu avi. Quan vàrem venir a Verges, es veu que vàrem comprar uns terrenys, però no pas al regadiu, perquè tot eren olivars i vinyes, allò nostre. Hi ha molt pocs detalls sobre tot això.

Devíeu haver anat a escola aquí a Verges mateix, no?

Sí, sí, i tant! En aquell temps, a les classes hi havia moltes criatures. Recordo que vaig tenir tres mestres: el senyor Vinyes, que tenia un germà que era el que radiava els partits del Barça i de l'Espanyol. Llavors, el senyor Corredor, que tenia un germà o un parent que era secretari de Pau Casals (em sembla). Després va venir ja l'escola una mica política i hi va entrar el senyor Ramió. El senyor Puig portava els grans i en Ramió els altres. En Ramió tenia una manera d'actuar una mica..., però era un home intel·ligent. Amb ell havíem fet el No passaran, de l'Apel·les Mestres. Més tard, quan els mestres van haver d'anar a la guerra, els van substituir per dones que estudiaven la carrera de mestra i més a córrer les van fer mestres, però no van deixar l'escola sense mestres.

Temps durs, els de la guerra...

Ja ho crec. Recordo que a casa va venir un senyor de Palamós, fugint dels bombardejors. Era un home molt intel·ligent. Durant algun temps em va fer de

mestre. D'ell em va quedar gravada una cosa; sempre deia: «Quan dos i dos no fan quatre, plega!» Vol dir que si emprems un negoci, o la iniciativa que sigui, has de procurar de no enganxar-t'hi els dits i saber veure quan no rutlla. Aquest senyor anava una mica equivocat en una cosa: deia que el que bombardejava Palamós era el Canàries, però resulta que eren creuers italians.

I vàreu passar por durant la guerra?

Brutal, brutal! La guerra em va agafar a onze anys. Em va afectar molt. A més, a casa, l'agost del 1936 varen venir quatre persones armades i van agafar el meu pare. Recordo el diàleg que varen tenir (me'l guardo per a mi). Hi havia molta tensió. Em sembla que tot plegat ens va venir de nou a tots, als d'un bàndol i als de l'altre. El dany econòmic ja estava fet als dos o tres primers mesos, però això no era res comparat amb les víctimes. Una cosa és una guerra a Cuba o a les Filipines, que quedaven molt lluny, i l'altra és una guerra a dintre de casa. Per a mi els herois de la guerra són aquelles quatre dones del meu carrer que tenien els homes a la presó, i carregades de fills!

En temps de guerra el bàndol republicà era un desgavell. Aquí a Verges no sé què va passar, però hi va haver trets entre ells i un dia van haver de venir els guàrdies d'assalt. Ui, ui, ui!.. Però la guerra no va ser res, comparada amb la postguerra. Ens va quedar

Josep Ribas i Pepita Amer, pares de l'Artur

una misèria impressionant: morts i ferits a totes les cases, gent als camps de concentració, por... Els uns culpaven els altres i els altres als uns.

Però bé prou que d'alguna manera us devíeu divertir de jovenets, no?

Sí, home. El capellà es cuidava de la joventut. A l'estiu feien cine amb una màquina de posar fotografies, una cosa per als nens més petits, però s'hi agregaven també les dones. Eren activitats dels avantguardistes, que en deien. Anàvem a jugar al riu a pilota, passàvem el pont, portàvem berenar i hi passàvem la tarda. Potser més de la meitat del jovent de Verges eren dels avantguardistes.

Quins són els «nanos» de la vostra edat?

Ja només en quedem cinc...; n'hi ha tres que són morts. Ara recordo en Ciset «Masover», germà d'en Xiquet Ferrer (Xico «Masover»), havíem fet el servei junts a l'Aviació i després es va fer mosso d'esquadra. Llavors hi havia dos altres nois, que van ser molt bons futbolistes en aquella època: en Lluís Porqueras, que va jugar amb el Júpiter, i en Xico Teixidor, de ca l'Uat, que també era molt bon futbolista però no va poder jugar gaires anys.

L'Artur a setze o disset anys

Arturo, i el servei? Dieu que vàreu estar a l'Aviació?

Sí, vaig anar a Saragossa. I d'Aviació haig de reconèixer que els comandaments que hi havia eren bastant persones; això no vol dir que no em possessin alguna vegada al calabós. Llavors vaig anar al Prat del Llobregat. Nosaltres vam ser els qui vam començar a construir l'aeroport. Al servei vaig veure que els soldats que van ser quintats per la República

no els va servir per a res: els van tornar a enganxar. Quan jo hi vaig anar era l'any quarantacinc, i el noi del llit de sobre del meu (dormíem en lliteres de tres) ja feia cinc anys que hi era. Aquell estava fart de tot; no sols d'esperar a tornar a casa, perquè segur que li esperava misèria; fart de tot; aquella gent els van matar la joventut.

Com era l'Arturo de jovenet?

Vaig començar a jugar a futbol. Vaig jugar aquí a Verges, i vaig aguantar tant com vaig poder. Resulta que un noi d'Albons que li deien «el Vermei», em va dir: «Vine a Sant Pere!» En aquell temps ja em pagaven bé. Vaig jugar amb el Sant Pere, amb el Deportiu, amb el Bisbal, i vaig jugar algun partit amb el Prat del Llobregat, quan feia la mili. Però, a mesura que pujaves de categoria (vaig anar a jugar una

semifinal al camp de l'Espanyol i marcava un jugador que va ser un del primer equip), notaves que eres un jugador de poble, no gaire més. Perquè per a ser un bon futbolista s'han de tenir molt bones condicions i saber-te portar. Aquí a Verges hi havia l'Enric Feliu («Nyc»), que va ser un futbolista fora de sèrie.

Quina era la vostra posició?

Davanter centre: a fer gols!... I moltes vegades no veia prou bé la pilota i entrava el porter i tot!

Repartíeu llenya, doncs?

A vegades, quan recordo alguna ocasió en què he estat violent, dic: «Ostres!» Ara peso 104 quilos, però en aquell temps, amb 1'80 d'alçada i 87 quilos, el xoc que feia era per a fer mal; però en la meua posició, si hagués afluixat, no hauria pogut jugar. De tant en tant els partits acabaven com el rosari de l'aurora. Una vegada, a l'Armentera, vaig anar a defensar en Francisco Amer. N'hi havia un que li fotia cops de peu tota l'estona, i jo li vaig dir: «És a mi que me'ls has de fotre.» I ja hi vam ser! Em van envoltar i em van deixar l'esquena feta un sant Llätzer, però si eren vint que em picaven, quan vam acabar potser en quedaven vuit o nou, perquè a cada cop de sabata que jo fotia n'estabornia un.

**FEDEROPTICS
ELISABET**

Passeig de Catalunya, 33
TORROELLA DE MONTGRÍ
Tel. 972 75 73 18 - Fax 972 76 19 86

- Ulleres graduades de sol ● Lents de contacte, diàries, setmanals i mensuals
- Prova auditiva gratuïta i aparells per a la sordesa
- Aparells òptics, telescopis, prismàtics, brúixoles, termòmetres i estacions meteoròlogues ● Revisió de la vista per al carnet de conduir

Equip de futbol de Verges a mitjan anys cinquanta. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Ricard «Ferriol», Miquel Mustera, Met Bou, Mingo Planesas, Artur Ribas, Quèl Baltasar, Joan Feliu, Josep «Gelà», Tonet Montaner, «Rafa» i Quimet «Gelà»

Sou culé o periquito?

Culéé! Pel Barça hem vist passar els millors jugadors del món. És un gran equip... –aquí l'Arturo fa un llarg excurs que deixa molt clara la passió que sent pel Barça, en canta virtuts i n'assenyala defectes, i fins i tot en prediu la victòria a la Champions, que en el moment de fer l'entrevista encara no era resolta—. Quan vaig al camp de l'Espanyol, penso que tenen un mèrit molt gran, perquè d'alegries, poques, i de sacrificis, molts. Jo no voldria pas que baixessin a segona divisió; ara, quan en sento un de l'Espanyol que diu que són els millors, penso: «Noi, estàs ben equivocat!»

I del CF Verges què me'n dieu?

L'equip està molt bé: amb un parell de retocs podem anar tirant. No sé si pujarem de categoria o no, però no seré pas jo qui els digui que pugin –finalment el CF Verges no ha pujat—. Aquests nois que hi ha ara són fabulosos: vénen de fora però s'estimen el

poble com si fossin d'aquí. Llavors hi ha totes aquelles dones que ajuden... Aquí el que va ser molt important va ser fer aquest camp nou, perquè, creu-me, al camp vell, que era allà als estudis d'ara, esperaves tocar la pilota amb el peu esquerre i anava al dret: era ple de rocs.

Arturo, parlem de la pagesia. Vós sempre heu estat pagès...

Sí, i tant! A casa teníem bastant de terreny; teníem un mosso tot l'any. Jo, com que era valent, quan anàvem a batre ja no havia de preguntar mai què havia de fer...: cap als sacs, segur! Llavors vaig veure que la qüestió forestal, si la portaves bé, donava; però avui la cosa no marxa. A la pagesia l'han morta, gairebé no queden joves (ni perspectives que en pugui cap) i els viveristes estan plegant. És allò de «quan dos i dos no fan quatre...». Avui un tractor val una milionada, has de pagar els podadors, els serradors, els transportistes, etc., i de tant en tant has d'affrontar algun impagat i no

pots recórrer a la justícia perquè et costaria més el mall que l'enclusa. I resulta que els francesos de la Garona et porten la fusta aquí a un preu més barat, perquè ells ho tenen tot primat. Els italians han fet uns arbres de laboratori que tenen un cicle bo durant set o vuit anys, però després fallen. A més, ara hi ha els ecologistes: fins per a tallar un pi que no val res has d'anar en compte. Llavors diuen que els boscos són bruts, i que aquí i que allà; però per a l'amo allò no té cap valor (només el paisatge) i fer-lo netejar

és un problema. Si tens un petit guany l'has d'invertir a renovar o reparar maquinària. El sector s'ha acabat: a la pagesia l'han morta. Fa poc vaig vendre unes feixes de les quals temps endarrere n'hauria fet 10.000 pessetes per arbre; ara les he hagut de donar a 4.000.

Recordo que havíeu anat molt a podar...

Resulta que, quan es va començar a sembrar amb maquinària, amb una setmana teníem feta la feina que abans ens portava tot el mes. Teníem temps de tot i vam fer una colla de podadors. Vam tenir tant d'èxit que vam haver d'anar a buscar gent a Torroella i a d'altres llocs. Treballàvem a tot arreu, fins passat Figueres i tot. Recordo que, quan anava a podar, moltes vegades em deien que jo no tenia mai fred. Oh, i és clar que no! Però és que jo em vaig criar en una casa molt gran i freda, que no tenia cap porta ni finestra que tanqués bé. Com vols que tinguis fred de gran? Ara si vols podar has de trobar algú que ho faci bé, perquè els que en saben han anat plegant. Nosaltres tenim una màquina que va molt bé, però ha de treballar planera, i les reparacions són molt cares...; dos i dos no fan quatre una altra vegada.

Per anar acabant, Arturo, m'agradaria que ens expliquéssiu una miqueta com

veieu el poble de Verges.

L'ajuntament d'ara i el d'abans no lliguen. El millor seria que les idees que surten bones de l'un i de l'altre es tiressin endavant. Una persona intel·ligent pot fer molt de bé per al poble. En trenta anys el poble ha fet un gir: tenim pavelló, camp de futbol, dispensari...; qui ha vist Verges i qui el veu! Penso que no es pot jutjar ni els uns ni els altres sense saber què hi ha realment. A mi, als anys que tinc, m'agradaria que no hi hagués dos bàndols. La crítica ha de ser constructiva sempre, perquè de vegades et penses que tens la raó i no la tens. Al poble van passar anys i anys sense fer-hi res, perquè antigament ningú no pagava res; ara hi veus desenvolupament, sobretot en el ram de la construcció. En els últims trenta anys el poble ha fet un gir. En Rubau, la Idenco, en Moy, en Matas...; tots aquests han portat molta vida al poble. Per un altre costat, veig que la joventut fuig de la política i avui hi ha treballs a fer una candidatura; hi vas a buscar moltes enrabiades, i un

alcalde, per bé que ho faci... He arribat a la conclusió que per a Verges sempre seria millor que no hi hagués enfrontaments en res.

Caram!, sou molt conciliador...

Una de les coses que vaig aprendre, que és de molt bon aprendre, és que «el que no vulguis per a tu no ho vulguis per a ningú». Només complint aquesta màxima pots morir tranquil. Perquè si agafes credo comunista, credo d'aquí, credo d'allà..., tot això només porta odi, d'una banda i de l'altra.

Després d'aquesta frase, que és tota una declaració de principis, anem acabant la conversa i comentem temes de l'actualitat més recent, com l'Estatut o la catalanofòbia –«si en aquell temps haguessin deixat anar els catalans a Amèrica, segur que avui l'Acebes i l'Ibarra dirien que a Moctezuma el vam matar els catalans», sentència irònicament l'Arturo– i ens n'anem cap al «miracle xinès», el comunisme i tot un seguit de temes que van sorgint espontàniament sense cap ordre concret. L'Arturo és un home ben informat i un conversador infatigable. Al final, després d'una bona estona xerrant amb ell, no podem evitar de pensar que en l'ideari de l'Arturo, com en la seva butxaca, dos i dos sempre han de fer quatre.

SALVADOR VEGA I FERRER

